

ความรู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงาน

จากการค้นคว้าเอกสารความรู้ด้านการดำเนินงานคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานวัฒนธรรม
ระนองได้ ได้สรุปไว้ ดังนี้

การมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และแสดงออกในการประพฤติ
ปฏิบัติ เช่นการมีวินัยในตนเอง การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ความซื่อสัตย์สุจริต การหลีกเลี่ยงอบายมุขและ
สิ่งเสพติด รวมถึงการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมและสังคมถือเป็นคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการและบุคลากร
ภาครัฐเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นปัจจัยสำคัญของบุคลากรภาครัฐตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 และนโยบายรัฐบาล รวมถึงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้
กำหนดให้บุคลากรภาครัฐจะต้องปฏิบัติตามของแผ่นดินนั้น โดยเป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของ
ประชาชน” ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่
พระราชทานในวันข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ความว่า"ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับ
ไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนมีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคนจึงต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็ม
กำลังความสามารถ ด้วยอุดมคติด้วยความเข้มแข็งเสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่าง
ถูกต้องเที่ยงตรงด้วยความระลึกรู้ตัวอยู่เสมอว่า การปฏิบัติตัว ปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงทุก
ประชาชนตลอดจนความเจริญขึ้น หรือเสื่อมลงของประเทศชาติ"

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

คุณธรรม จริยธรรม สำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ คือการใช้หลักธรรมปฏิบัติในการ
บริหารงานทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ และผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูงให้ได้ผลดี มี
ประสิทธิภาพสูง โดยการปกครองและบริหารที่ดี

ค่านิยม (Value) หมายถึง ทศนะของคนหรือสังคมที่มีต่อสิ่งของความคิดและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ
ความปรารถนาเป็นคุณค่า นำความสุขให้หรือเป็นความเชื่อที่บุคคลหรือสังคมนั้นๆ เห็นว่าเป็นสิ่งดีเหมาะแก่
การนำไปประพฤติปฏิบัติและเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมนั้นยึดถือในการดำเนินชีวิต

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง คุณ+ธรรมะ คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ
ตนเองและ สังคม ซึ่งรวมสรุปว่าเป็นสภาพคุณงาม ความดี

คุณธรรม เป็นแนวความคิดที่ดีเป็นตัวบังคับให้ประพฤติดี

1. สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ

2. คุณธรรม คือจริยธรรมที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท หากประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็
จะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของผู้คน

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง จริย + ธรรมะ คือความประพฤติที่เป็นธรรมชาติ เกิดจากคุณธรรมใน
ตัวเองก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม รวมสรุปว่าเป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติ

จริยธรรม (Ethics) ความเป็นผู้มีจิตใจสะอาด บริสุทธิ์ เสียสละหรือประพฤติดีงาม

1. ประมวลกฎหมายที่กลุ่มชนหรือสังคมนั้น ๆ ยอมรับเป็นแนวควบคุมความประพฤติ เพื่อแยกแยะ
ให้เห็นว่าอะไรควรหรือไปกันได้กับการบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

2. ปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วย ความประพฤติ และการครองชีวิต ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด หรืออะไรควร อะไรไม่ควร

3. กฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นจากธรรมชาติของมนุษย์เอง ได้แก่ ความเป็นผู้มีปัญญา และเหตุผลหรือปรัชญาญาณ ทำให้มนุษย์มีมโนธรรมและ รู้จักไตร่ตรองแยกแยะความดี - ความชั่ว, ถูก - ผิด, ควร - ไม่ควร เป็นการควบคุมตัวเอง และเป็นการควบคุมกันเองในกลุ่ม หรือเป็นศีลธรรมเฉพาะกลุ่ม

ศีลธรรม (Moral) หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบ หรือธรรมในระดับศีล หรือกรอบปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับความรู้สึกรับผิดชอบบริสุทธิ์ เกี่ยวกับจิตใจ หรือหลักความประพฤติที่ดีสำหรับบุคคลพึงปฏิบัติ

จรรยาในการปฏิบัติงาน (Work Ethics) หมายถึง คุณความดีที่บุคคลทำงานยึดเป็นข้อปฏิบัติ โดยกฎหมายใช้เป็นสิ่งบังคับบุคคลทั่วไปส่วนผู้ประกอบอาชีพควรมีมาตรฐานคุณธรรม และจริยธรรม (Code of Ethics) เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพว่าควรปฏิบัติหน้าที่อย่างไรจึงมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรดำรงตนในสังคมอย่างไรจึงมีความเหมาะสม เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิแห่งอาชีพ

จรรยาข้าราชการ พัฒนามาจากรากฐานค่านิยมหลักที่บุคคลภาครัฐยึดถือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังในราชการ และส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับจริยธรรม คุณธรรม หรืออุดมการณ์ซึ่งเป็นหลักสากลที่มวลมนุษยโลกเห็นว่าดีงามและสำคัญ

แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ ด้านคุณธรรม

ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ โดยต้องวางตน ดังนี้

1. อุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ในกรณีที่จำเป็นต้องไปปฏิบัติงานอื่นของรัฐด้วยจะต้องไม่ทำให้งานในหน้าที่เสียหาย
2. ละเว้นจากการกระทำทั้งปวงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน หรือของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างอื่น ไม่ก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอื่นโดยมิชอบ
3. การใช้ดุลพินิจและตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องกระทำด้วยความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ตามวิชาชีพตรงไปตรงมาปราศจากอคติส่วนตน ตามข้อมูลพยานหลักฐานและความเหมาะสมของแต่ละกรณี
4. เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยพลัน
5. เมื่อมีการตรวจสอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชน ต้องไม่ขัดขวาง ต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชนในการตรวจสอบ โดยให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เมื่อได้รับคำร้องขอในการตรวจสอบ
6. ไม่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ในกรณีที่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องดังกล่าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบันทึกเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรตามคำสั่ง เพื่อให้ผู้สั่งพิจารณาสั่งการต่อไป

ด้านจริยธรรม

ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างจังหวัดระนองต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยื่นหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นธรรมโดยต้องวางตน ดังนี้

1. ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลียงประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำใดของตนอาจขัดประมวลจริยธรรมข้าราชการ พนักงานราชการ และ ลูกจ้างนั้นต้องไม่กระทำการดังกล่าวหรือหากกำลังกระทำการดังกล่าว ต้องหยุดกระทำการ และส่งเรื่องให้คณะกรรมการ พิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นๆ ขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการ พนักงาน ราชการและลูกจ้างจะกระทำการนั้นมีได้

2. เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง มี หน้าที่ต้องรายงานการฝ่าฝืนดังกล่าวพร้อมทั้งพยานหลักฐาน (หากมี) ต่อหัวหน้าส่วนราชการและหรือคณะกรรมการ จริยธรรมโดยพลัน ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ฝ่าฝืนจริยธรรมต้องรายงานต่อปลัดกระทรวง หรือผู้บังคับบัญชา เหนือชั้นขึ้นไปของหัวหน้าส่วนราชการนั้น แล้วแต่กรณี และหรือคณะกรรมการจริยธรรม

3. ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับค่าตอบแทนและไม่ได้ได้รับค่าตอบแทนในนิติบุคคลซึ่งมิใช่ส่วน ราชการ รัฐวิสาหกิจองค์การมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ ต่อหัวหน้าส่วน ราชการและคณะกรรมการจริยธรรมในกรณีที่มีการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การ ปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

4. ในกรณีที่ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างเข้าร่วมประชุมและพบว่ามีกรกระทำซึ่งมีลักษณะตาม ข้อ 2 (ด้านจริยธรรม) หรือมีการเสนอเรื่อง ซึ่งมีลักษณะตาม ข้อ 2 ดังกล่าวผ่านตน ข้าราชการพนักงานราชการ และลูกจ้างผู้ นั้น มีหน้าที่ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าว และบันทึกการคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุมหรือในเรื่องนั้นแล้วแต่ กรณี

ด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างจังหวัดระนองต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนโดยต้องวางตน ดังนี้

1. ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะป็นญาติพี่น้อง พวกรพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณ ส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น ๆ หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่น เพราะความชอบหรือความชัง

2. ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อ ประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

3. ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือ สงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการ จริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

4. ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มี

ความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตัวหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ด้านผลประโยชน์ทับซ้อนโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่

ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างจังหวัดระนองต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม โดยต้องวางตน ดังนี้

1. ไม่เรียกรับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียกรับหรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณี หรือให้แก่บุคคลทั่วไป

2. ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมือคด

3. ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ด้านกฎหมายข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างจังหวัดระนองต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมาโดยต้องวางตน ดังนี้

1. ไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีข้อทักท้วงว่าการกระทำไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา และจะดำเนินการต่อไปได้ต่อเมื่อได้ข้อยุติจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว

2. ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือการดำเนินการใดที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต้องทำการทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้

3. ไม่กระทำการที่เป็นการเลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว

4. ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สินสิทธิหรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลียงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

5. เมื่อทราบว่ามีกรณีละเมิด หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมายขึ้นโดยเร็ว

อ้างอิง : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระนอง

<http://www.journalrec.mbu.ac.th/images/pdf/journal6-2/24p216-225.pdf>

การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร

(Morality and Ethical Reinforcement in Public Organization)

https://www.pacc.go.th/acoc_2018/uploads/2018/08/mt10.pdf

คู่มือแนวทางการดำเนินงานศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.)